

Rýchly komentár

Slovenský deficit na úrovni 1,7% HDP, dlh klesol pod 52%

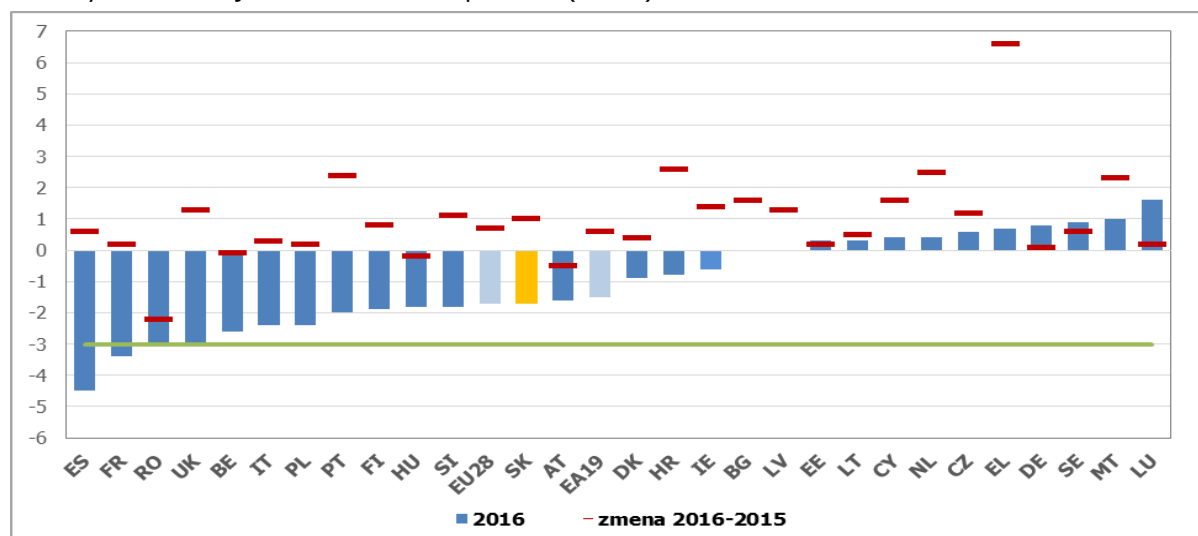
Deficit EÚ za 2016 dosiahol -1,7 % HDP (EA -1,5 % HDP), dlh EÚ je na úrovni 83,5 % HDP (EA 89,2 % HDP), Grécko zaznamenalo prebytok

V Európskej únii a aj v eurozóne došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k zlepšeniu hospodárenia verejnej správy a k zníženiu dlhu. K zhoršeniu bilancie došlo len v štyroch krajinách, v ostatných došlo k zlepšeniu vrátane Slovenska. Deficit bol o 0,2 p.b. HDP (195 mil. eur) nižší ako bol stanovený rozpočtový cieľ na rok 2016. V porovnaní s rokom 2015 došlo k poklesu deficitu verejnej správy o 1 p. b. HDP (798 mil. eur). Pozitívny vývoj na strane príjmov bol sprevádzaný umierneným rastom výdavkov. Tie boli ovplyvnené nižším čerpaním prostriedkov z rozpočtu EÚ a súvisiacim spolufinancovaním.

Informácia o výsledkoch prvej EDP notifikácie

Eurostat v dnešnej tlačovej správe prezentoval prvé výsledky deficitu a dlhu notifikované členskými krajinami EÚ za obdobie 2013 – 2016 v rámci prvej EDP notifikácie v roku 2017. Deficit za EÚ28 dosiahol v roku 2016 výšku -1,7 % HDP a dlh 83,5 % HDP (deficit EA19 -1,5 % HDP a dlh 89,2 % HDP). V porovnaní s rokom 2015 došlo v roku 2016 k zníženiu deficitu EÚ28 o 0,7 p.b (EA19 o 0,6 p.b.) a k zníženiu dlhu EÚ28 o 1,4 p.b. (EA19 o 1,1 p.b.). V roku 2016 dosiahlo najväčší prebytok Luxembursko (1,6% HDP). Bulharsko a Lotyšsko zaznamenali vyrovnanú bilanciu. Najnižšie deficity zaznamenalo Írsko, Chorvátsko a Dánsko. Deficity Španielska a Francúzska prekročili 3% HDP. Vo väčšine krajín došlo oproti 2015 k zníženiu deficitu. Najviac sa deficit znížil v Grécku (o 6,6 p. b. HDP). Najviac sa deficit zhoršil v Rumunsku (o 2,2 p. b. HDP). V roku 2016 najnižší dlh vykázali Estónsko, Luxembursko, Bulharsko, Česká republika, Rumunsko a Dánsko. Šestnásť krajín prekročilo 60 % limit dlhu, pričom najvyšší dlh vykázali Grécko, Taliansko, Portugalsko, Cyprus a Belgicko. Vo väčšine krajín došlo k zníženiu dlhu.¹

Graf 1 Výška deficitu krajín EU v 2016 a zmena oproti 2015 (% HDP)

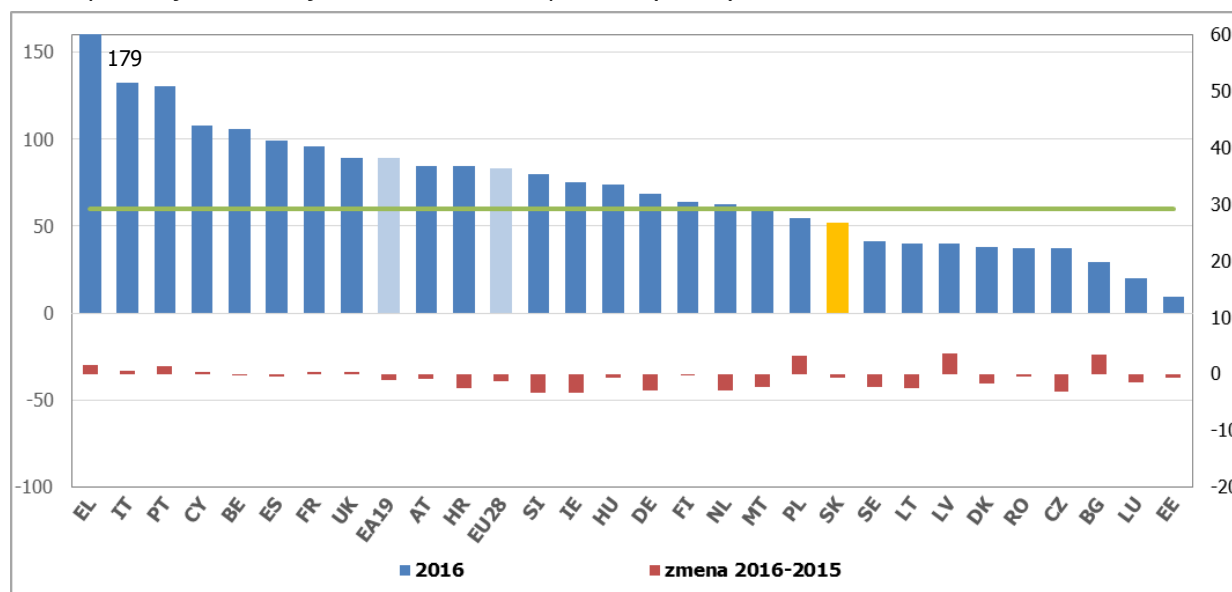

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné prepočty

¹ Eurostat vyjadril výhrady voči kvalite dát v prípade Luxemburska, Belgicka a Maďarska.

Graf 2 Výška verejného dlhu krajín EU za 2016 a zmena oproti 2015 (% HDP)

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné prepočty

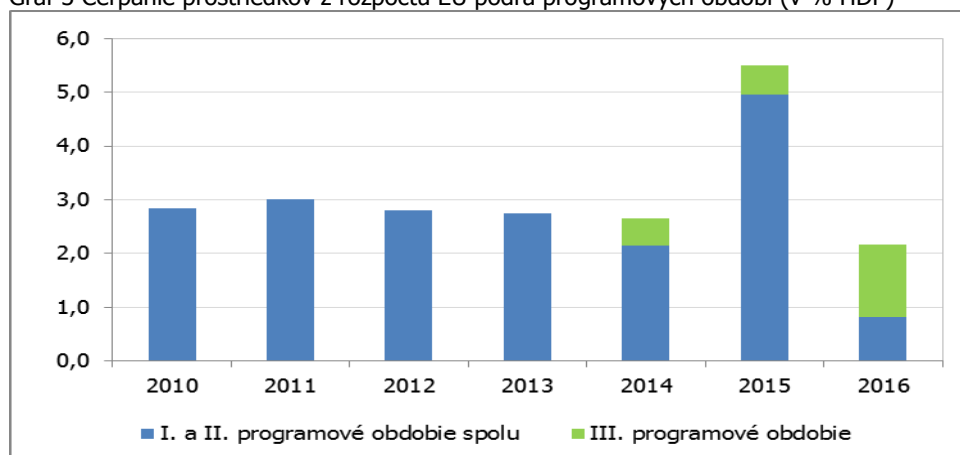
Slovensko vykázalo za verejnú správu deficit za rok 2016 vo výške 1,7 % HDP a maastrichtský dlh zaznamenal výšku 51,9% HDP.

Pokles deficitu bol ovplyvnený pozitívnym vývojom priamych daní a sociálnych príspevkov v dôsledku priaznivého vývoja na trhu práce a rastu efektívnych sadzieb. Umiernený rast výdavkov je ovplyvnený najmä úsporami na spolufinancovaní fondov EÚ a nízkou mierou investícií v samospráve ako aj umiernenými vlastnými výdavkami centrálnej vlády na nákup tovarov a služieb. Vzhľadom na výrazne prebytkové hospodárenie v samospráve však možno predpokladať, že nízke investície boli len dočasného charakteru. Naopak kompenzácie zamestnancov pokračovali vzhľadom na valorizácie taríf zamestnancov v relatívne dynamickom raste.

Na zlepšenie v porovnaní s rozpočtom mali okrem lepšieho vývoja priamych daní a sociálnych príspevkov pozitívny vplyv aj nedaňové príjmy. V rámci nedaňových príjmov boli vyššie najmä príjmy z predaja produkcie. Na strane výdavkov mali na sociálne peňažné dávky pozitívny vplyv najmä nižšie výdavky vynaložené na pomoc v hmotnej núdzi, ale negatívne pôsobili vyššie nemocenské dávky, dávky v nezamestnanosti a výdavky na aktívne opatrenia trhu práce. Bežné výdavky boli pozitívne ovplyvnené nižším odvodom do rozpočtu EÚ (-57 mil. eur). Pomalší ako očakávaný nábeh čerpania EÚ fondov z III. programového obdobia mal vplyv na nižšie verejné výdavky. Voči rozpočtu bolo čerpanie nižšie o 0,5 % HDP. S nižším čerpaním súviseli aj nižšie výdavky na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu o 0,2% HDP.

Graf 3 Čerpanie prostriedkov z rozpočtu EÚ podľa programových období (v % HDP)

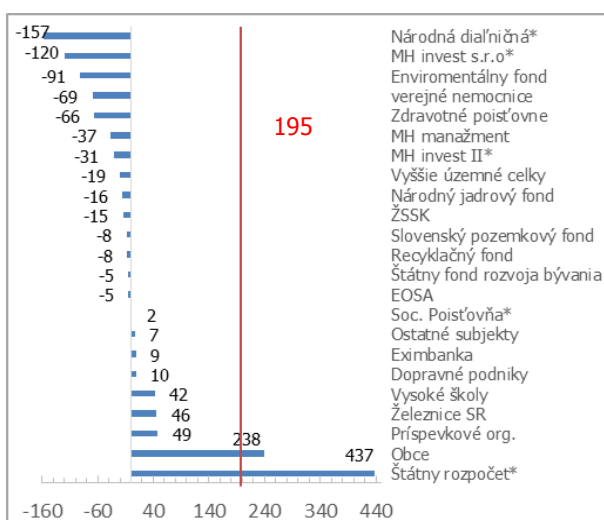
Zdroj: Štátna pokladnica, NBS vlastné prepočty

Negatívny vplyv na hospodárenie verejnej správy mali najmä korekcie fondov EÚ (188 mil. eur²), vyššie výdavky verejného zdravotného poistenia (191 mil. eur) a vyššie úrokové náklady (91 mil. eur), čo je skôr spôsobené podhodnotením nákladov v rozpočte.

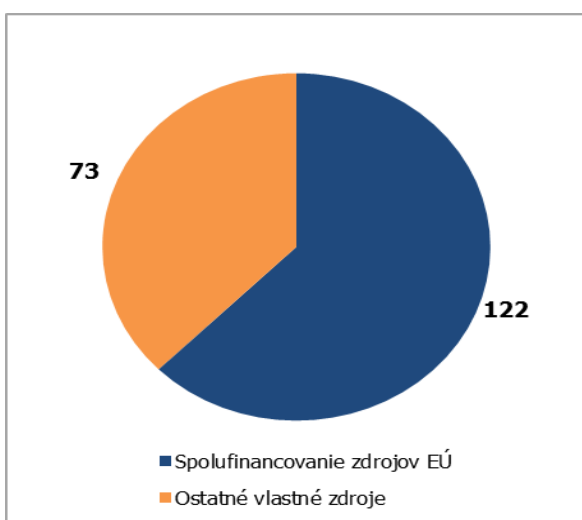
Na úrovni hospodárenia jednotlivých subjektov k celkovému deficitu verejnej správy vo výške 1 362 mil. eur prispelo predovšetkým deficitné hospodárenie ústrednej vlády vo výške 1 570 mil. eur (1,9% HDP) ako aj Fondov sociálneho zabezpečenia, ktoré hospodárili s deficitom 253 mil. eur (0,3% HDP). Miestna samospráva hospodárila s výrazným prebytkom 461 mil. eur (0,6% HDP).

Zmeny deficitu verejných financií oproti schválenému rozpočtu VS 2016-2018

Graf 4 Zmeny podľa subjektov verejnej správy

Graf 5 Vplyvy podľa zdrojov financovania

* úpravy za účelom reálnejšieho pohľadu na hospodárenie subjektov³

Zdroj: Štátna pokladnica, MF SR, NBS vlastné výpočty

² Uvedené korekcie fondov EÚ sú nad rámec nezrovnalostí a vratiek za prostriedky EÚ vykazovaných v systéme Štátnej pokladnice. Celkové korekcie dosiahli 225,5 mil. eur.

³ Úprava zohľadňuje vzájomné transakcie medzi uvedenými subjektmi verejnej správy - nižší transfer zo Štátneho rozpočtu do Sociálnej poisťovne, transfery zo štátnych finančných aktív do NDS, MH invest a MH invest II.

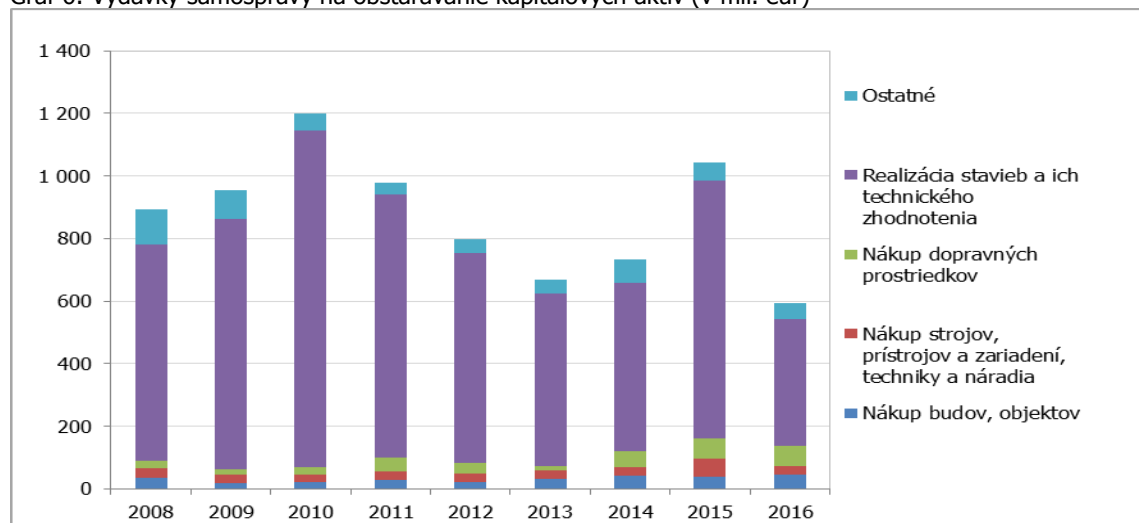

Najvyšší deficit zaznamenal štátny rozpočet vrátane štátnych finančných aktív a mimorozpočtových účtov (1 833 mil. eur), ale v porovnaní s rozpočtom došlo k zlepšeniu jeho hospodárenia o 154 mil. eur. V uvedenej úspore je však aj vplyv nižšieho transferu do Sociálnej poisťovne (88 mil. eur), ako aj vplyv transferov zo štátnych finančných aktív do NDS (220 mil. eur) do MH invest (130 mil. eur) a do MH invest II (20,7 mil. eur). Po úprave hospodárenia štátneho rozpočtu o uvedené transakcie skončilo jeho hospodárenie v porovnaní so schváleným rozpočtom lepšie o 437 mil. eur. Štátne fondy hospodárili s prebytkom 188 mil. eur, čo bolo v porovnaní s rozpočtom o 112 mil. eur menej najmä z dôvodu horšieho hospodárenia Environmentálneho fondu (-91 mil. eur). Príčinou je najmä nenaplnenie príjmov z emisných povoleniek, ktoré boli oproti rozpočtu nižšie o 51,7 mil. eur.

Deficitné hospodárenie fondov sociálneho zabezpečenia (253 mil. eur) je spôsobené schodkom Sociálnej poisťovne vo výške 180 mil. eur, čo je v porovnaní s rozpočtom horšie o 86 mil. eur. Na tento vývoj vplýval aj nižší transfer zo štátneho rozpočtu na krytie schodku dôchodkového poistenia zrejme ako dôsledok otvorenia II dôchodkového piliera. Po úprave o túto transakciu, skončilo hospodárenie Sociálnej poisťovne v porovnaní s rozpočtom mierne lepšie (+2 mil. eur). Zdravotné poisťovne skončili hospodárenie s deficitom vo výške 73 mil. eur, čo je oproti rozpočtu zhoršenie o 66 mil. eur. Na tomto vývoji sa podieľali najmä výrazne vyššie výdavky zdravotného poistenia (-191 mil. eur) a vyššia ako rozpočtovaná splátka dividendy akcionárovi súkromnej zdravotnej poisťovni (-20 mil. eur). Tento nepriaznivý dopad bol tlmený lepším vývojom zdravotných odvodov od ekonomicky aktívnych osôb ako i poistencov štátu. Hospodárenie verejných nemocníc skončilo s deficitom vo výške 73 mil. eur, čím došlo k prekročeniu ich rozpočtovaného schodku vo výške 4 mil. eur ako aj rezervy v kapitole VPS na vykrytie ich horšieho hospodárenia (50 mil. eur). Zadlžovanie verejných nemocníc pokračovalo výrazným tempom aj v roku 2016, ich záväzky vzrástli medziročne o vyše 100 mil. eur a na konci roka prekročili 600 mil. eur, pričom záväzky po lehote splatnosti presiahli 500 mil. eur.

Hospodárenie subsektora miestnej samosprávy skončilo ako jediné v prebytku a to najmä z dôvodu výrazného prebytkového hospodárenia obcí (348 mil. eur) vplyvom úspory na kapitálových výdavkoch. V porovnaní s rozpočtom tak obce vykázali vyšší prebytok o 238 mil. eur. Vyššie územné celky hospodárili s prebytkom 84 mil. eur, čo bolo mierne horšie oproti rozpočtu o 19 mil. eur. Dopravné podniky skončili s prebytkom 15 mil. eur, čo bolo v porovnaní s rozpočtom lepšie o 10 mil. eur. Investície miestnej samosprávy na hotovostnej báze boli v roku 2016 na najnižšej úrovni od roku 2008. V roku 2016 došlo k ich medziročnému poklesu o 43%, čo pravdepodobne odráža aj veľmi pomalý nábeh čerpania fondov EÚ z nového programového obdobia.

Graf 6: Výdavky samosprávy na obstarávanie kapitálových aktív (v mil. eur)

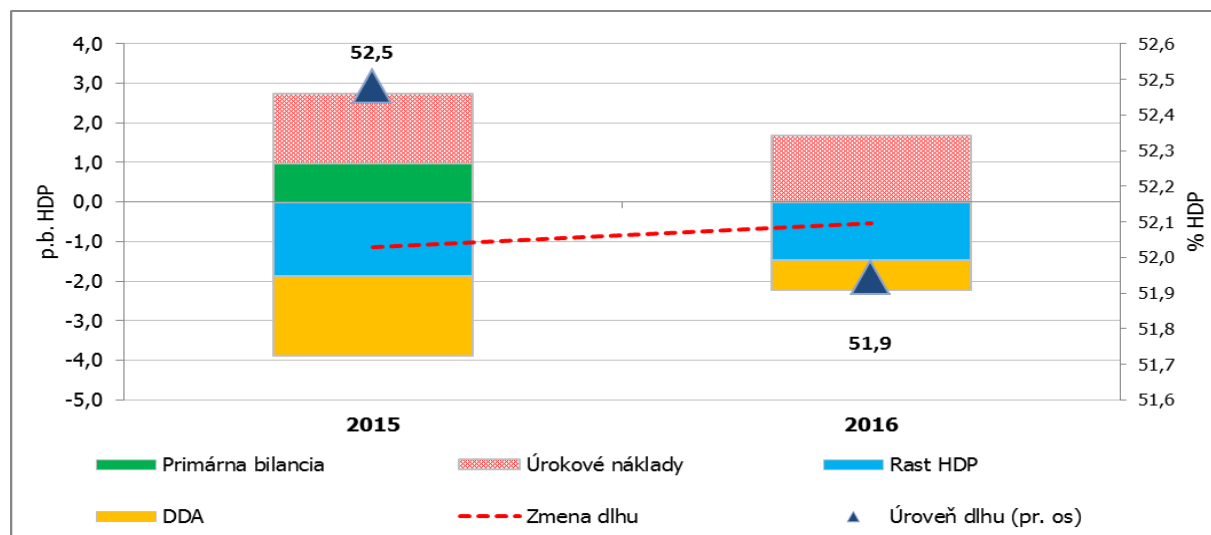
Poznámka: samospráva zahŕňa obce (RO,PO ostatné), VÚC (RO,PO) a dopravné podniky

Zdroj: Štátna pokladnica, NBS vlastné výpočty

Verejný dlh v relatívnom vyjadrení medziročne klesol v roku 2016 o 0,6 p.b. na úroveň 51,9 % HDP. V nominálnom vyjadrení dlh vzrástol o 0,76 mld. eur na úroveň 42,05 mld. Eur, avšak vplyvom rastu nominálneho HDP relatívny ukazovateľ poklesol. Na zmiernenie jeho rastu pozitívne vplýval najmä primárny deficit, ktorý bol v porovnaní s predchádzajúcim obdobím na historicky minimálnej úrovni. Čiastočne bola dynamika rastu verejného dlhu ovplyvnená aj použitím finančných rezerv na predčasné splatenie dlhopisov, ktoré mali pôvodnú splatnosť až v nasledujúcom období.

Graf 7 Príspevky faktorov k medziročnej zmene dlhu

Zdroj: ŠÚSR, vlastné výpočty

Vysvetlivka: Poznámka: DDA –zosúladenie deficitu a dlhu (deficit-debt adjustment)

Tabuľka 1 Prehľad hospodárenia podľa subjektov VS

v mil. eur	2015 SKUTOČNOSŤ	2016 ROZPOČET	2016 SKUTOČNOSŤ	2016 SKUTOČNOSŤ vs rozpočet	SKUTOČNOSŤ 2016 vs 2015
Štátny rozpočet	-1 496	-1 987	-1 833	154	-337
Environmentálny fond	44	132	41	-91	-3
Štátny fond rozvoja bývaní	92	50	45	-5	-47
Národný jadrový fond	96	118	102	-16	6
MH manažment	-849	-10	-47	-37	803
Slovenský pozemkový fond	5	8	0	-8	-5
Vysoké školy	-3	0	42	42	46
Obce	65	110	348	238	284
Vyššie územné celky	58	103	84	-19	26
Sociálna poisťovňa	-224	-94	-180	-86	44
Zdravotné poistenie	54	-7	-73	-66	-126
verejné nemocnice	-68	-4	-73	-69	-5
verejné spoločnosti*	76	51	172	120	96
Ostatné**	-18	-25	-37	-12	-19
PO štátu+obcí + VUC	10	-1	47	49	37
CELKOM mil. eur	-2 160	-1 557	-1 362	195	798
CELKOM % HDP	-2,7	-1,9	-1,7	0,2	1

Zdroj: Štátna pokladnica, MF SR, NBS vlastné prepočty

* dopravné podniky, ŽSR, ŽSSK, NDS, EOSA, Eximbanka, MH invest, s.r.o., MH Invest II, SI.reštrukturalizačná, Javys a.s.

**SKA, RRZ, AVF,UDVA, TASR, RTVS, UDZS, SNL P, ÚPN, Danubiana, FPV, FPU, Recyklačný fond, ostané ústredné a miestne subjekty

Tabuľka 2 Hospodárenie verejnej správy v 2016

v mil. eur	2016	2015	zmena	2016R	2016-2016R
deficit	-1 362	-2 160	798	-1 557	195
<i>celkové príjmy</i>	32 345	33 691	-1 346	30 678	1 667
bežné príjmy	32 531	31 617	914	30 658	1 873
<i>z toho: priame dane</i>	6 206	5 796	410	5 728	479
<i>nepriame dane</i>	8 616	8 506	110	8 736	-120
<i>z toho: DPH</i>	5 415	5 420	-5	5 624	-209
<i>sociálne príspevky</i>	11 616	11 042	574	10 908	708
<i>bežné transfery</i>	2 503	2 790	-288	2 266	236
<i>predaj produkcie</i>	3 590	3 482	108	3 020	570
kapitálové príjmy	-186	2 074	-2 260	20	-206
<i>celkové výdavky</i>	33 706	35 850	-2 144	32 235	1 472
bežné výdavky	30 528	30 077	451	29 782	746
<i>sociálne výdavky</i>	15 520	14 960	560	15 440	80
<i>z toho: peňažné dávky</i>	11 282	10 967	314	10 899	383
<i>naturálne sociálne dávky</i>	4 238	3 993	246	4 048	191
<i>dotácie</i>	376	464	-87	612	-236
<i>bežné transfery</i>	1 442	1 569	-127	1 499	-57
<i>úroky</i>	1 339	1 379	-41	1 248	91
<i>kompensácie zamestnancov</i>	7 399	7 049	349	6 857	542
<i>medzis potreba</i>	4 452	4 655	-203	4 125	327
kapitálové výdavky	3 178	5 774	-2 595	2 453	725
<i>z toho: vládne investície</i>	2 598	4 951	-2 352	2 322	277
<i>kapitálové transfery</i>	373	718	-345	188	185
celkový deficit verejnej správy	-1 362	-2 160	798	-1 557	195
ústredná verejná správa	-1 570	-2 110	541	-1 673	104
miestna samospráva	461	121	340	218	243
fondy sociálneho zabezpečenia	-253	-170	-83	-101	-152
Hrubý dlh verejnej správy	42 053	41 295	758	42 025	28
deficit v %HDP	-1,7	-2,7	1	-1,9	0,2
Hrubý dlh VS v % HDP	51,9	52,5	-0,5	52,1	-0,2

Zdroj: ŠÚ SR, MFSR, NBS vlastné výpočty

Zuzana Ďurčenková, Marián Labaj (analytici@nbs.sk)